Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
2026-0000589935

Bijlage(n)
0

Datum 16 november 2026
Betreft Periodieke Rapportage VRO 2020-2026

In reactie op de Kamerbrief[1] voor de Periodieke Rapportage van artikel 3 Ruimtelijke Ordening en Omgevingswet, van de begroting van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), heeft de vaste Kamercommissie van VRO een aantal aandachtspunten meegegeven. Met deze brief geef ik opvolging aan het verzoek van de commissie om schriftelijk op deze aandachtspunten te reageren voor de start van het onderzoek (1 januari 2027).

Het uitwerken van de beleidstheorie

Onderdeel van elke periodieke rapportage is het beschrijven van de beleidstheorie dat ten grondslag ligt aan het begrotingsartikel. Een beleidstheorie omvat een beschrijving van het beleid, de doelen van dit beleid en de middelen en activiteiten om deze doelen te bereiken, inclusief hun onderlinge samenhang. De beleidstheorie vormt daarmee een belangrijke basis voor het toetsen van zowel de doeltreffendheid (de effectiviteit, oftewel: in hoeverre hebben de middelen en activiteiten geleid tot de gewenste doelen?) als de doelmatigheid (de efficiëntie, oftewel: in hoeverre zijn deze gewenste doelen met de laagst mogelijke inzet van financiële middelen gerealiseerd?) van het beleid.

De commissie vraagt mij om in de beschrijving van de beleidstheorie expliciet te maken via welke mechanismen nationaal beleid doorwerkt in het handelen van medeoverheden, welke indicatoren worden gebruikt om doeltreffendheid en doelmatigheid hiervan te beoordelen, welke aannames hieraan ten grondslag liggen, en welke externe factoren de werking van de mechanismen versterken en welke mogelijkheden er zijn om deze externe factoren te beïnvloeden.

Ook ik zie de doorwerking van de nationale omgevingsvisie (tussen 2020-2026 de NOVI en vanaf volgend jaar de Nota Ruimte) in het handelen van medeoverheden als een belangrijk onderdeel van de Periodieke Rapportage. Ik breng de doelen uit de nationale omgevingsvisie immers niet zelf tot stand, maar doe dat o.a. in samenwerking met medeoverheden. Om de effectiviteit van het beleid te kunnen bepalen is zicht op deze doorwerking essentieel. Ik neem het verzoek van de commissie daarom ter harte en zal de doorwerking van ruimtelijk beleid – met daarbij aandacht voor mechanismen, indicatoren en externe factoren – expliciet in de beleidstheorie meenemen. Daarbij is goed te benoemen dat volgend jaar ook het programma NOVEX, specifiek het

[1] Kamerstukken II 2026/27, 30985 nr. 71.

gebiedenspoor, geëvalueerd zal worden. Met deze evaluatie haal ik inzichten op over de wijze waarop de gebiedsgerichte doorwerking van de NOVI in de afgelopen jaren heeft gefunctioneerd.

Doelmatigheid en de Omgevingswet
De commissie verzoekt mij de doelmatigheid expliciet mee te nemen in de periodieke rapportage en zo nodig aanvullend te onderzoeken. De periodieke rapportage gaat conform de richtlijnen uit de regeling periodiek evaluatieonderzoek (RPE), naast doeltreffendheid, ook over doelmatigheid. Door de doelmatigheid van de Omgevingswet in de tweede hoofdvraag van het samenvattend onderzoek voor de periodieke rapportage op te nemen, wordt geborgd dat dit expliciet meegenomen zal worden.

Bij het beantwoorden van de hoofdvragen voor de Periodieke Rapportage wordt gebruik gemaakt van alle reeds beschikbare rapporten. Het klopt dat de reflectierapporten van de Evaluatiecommissie Omgevingswet de doeltreffendheid en de effecten van de Omgevingswet in de praktijk evalueren. Onderzoek doen naar en het beoordelen van doelmatigheid behoort niet tot de taak van de Evaluatiecommissie.[2] Er wordt daarom, naast de reflectierapporten van de Evaluatiecommissie Omgevingswet, nog van diverse andere rapporten gebruik gemaakt. Zo wordt onder andere gebruik gemaakt van de Monitor Werking Omgevingswet en de monitoring van de financiële effecten van de Omgevingswet bij de bevoegd gezagen. Verder zijn er diverse onderzoeken voorhanden over de werking van het beheer en de uitvoeringspraktijk van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (-Landelijke Voorziening). Een volledige lijst van reeds beschikbare rapporten is als bijlage 1 van de Harbersbrief naar uw Kamer toegezonden.[3]

Ik verwacht dat de onderzoekers met deze beschikbare rapporten voldoende basis zullen hebben om uitspraken te doen over doelmatigheid bij het beantwoorden van de tweede hoofdvraag van het onderzoek.

Ik hoop de Kamer op deze manier voldoende te hebben geïnformeerd over de opzet van de Periodieke rapportage, uiterlijk eind 2027 zal de definitieve PR aangeboden worden aan de Kamer.

Ik herhaal hierbij ook dat ik bewust kies voor een lean en mean evaluatie, ook met het oog op Slagvaardige Overheid en de taakstelling

De Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening,

Elanor Boekholt-O'Sullivan

[2] Instellingsbesluit Evaluatiecommissie Omgevingswet – 2023.
[3] Kamerstukken II 2026/27, 30985 nr. 71.